

Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu

7 Eylül 2006, Ankara

Şahsım ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bölgesel kalkınma meselelerinin, Türkiye'nin değişen koşullarını dikkate alarak değerlendirileceği, uluslararası ve yerel deneyimlerin paylaşılacağı Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu'na hoş geldiniz.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi işbirliğinde düzenlediğimiz sempozyumda ele alınacak konular bölgesel kalkınma dinamiklerindeki yenilikler ve güncel tartışmalar etrafında merkezi yönetim, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve kalkınma ajanslarının temel aktörlerinden olan odalarımızın ufkunu açacak ve bölgesel kalkınma politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması sürecine katkı sağlayacaktır.

Bilindiği gibi kalkınma ajansları ile ilgili kanun meclis resmi gazetede yayınlanmış İzmir ve Adana Mersin bölgelerinde ise kalkınma ajanslarının kurulması ile ilgili Bakanlar Kurulu kararı çıkmıştır. Bu bölgelerimizde hazırlık çalışmaları odalarımızın da katılımıyla büyük bir motivasyonla devam etmektedir.

İzmir ve Adana-Mersin kalkınma ajanslarının hayırlı olmasını diliyoruz. Kalkınma ajanslarının küresel fırsatların bölgesel ihtiyaç ve potansiyel ile buluşturulmasında önemli bir işlev üstleneceğini düşünüyor, bu kanun hazırlanmasındaki emek ve çabalarından dolayı DPT'yi tebrik ediyoruz.

Değerli katılımcılar,

Türkiye'de bugüne kadar bölgesel kalkınmaya yönelik, birçok program geliştirmiş kalkınmayı destekleyici önlemler alınmıştır. Ancak, GAP projesi gibi, çok yönlü, çok taraflı entegre bir projenin dışında, tam bir başarı sağlanamamış, bölgesel kalkınma planları hayata geçirilememiştir. Kalkınmada öncelikli yöre politikaları ve bununla ilgili çıkarılan kanunlar da sorunu giderememiştir.

Bununla birlikte bölgelerimiz arasında gelişmişlik açısından uçurumlar oluşmuştur. Milli gelir rakamlarını ele alacak olursak en gelişmiş ilimiz en az gelişmiş ilimizin 10 katından fazla kişi başı gelir elde etmektedir.

Şunu da kabul etmek gerekir ki günümüzde bölgesel kalkınma kavramı bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasının da ötesinde çok daha geniş bir anlamda ele alınmaktadır. Bölgeler içindeki

iller, ilçeler arasındaki farklılıkların giderilmesi, kırsal kesimde gelişimin sağlanması ve geri kalmış olsun olmasın tüm bölgelerin potansiyellerinin en iyi şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çağdaş kalkınma stratejileri iktisadi, sosyal, endüstriyel, kırsal kalkınma gibi birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış bir kalkınma çabasından çok bütüncül bir yaklaşımı desteklemektedir. İktisadi büyümenin kalitesi bu bütüncül yaklaşımın ne kadar sürdürülebilir olduğuyla doğru orantılıdır. Sürdürülebilirlik ise iktisadi katma değer yaratmanın ötesinde yerel aktörlerin yönetim sürecine aktif katılımını içeren bir modelle gerçekleştirilebilir.

Gerek siyaset kurumu ve gerekse bürokrasimiz, artık katı devletçilik ve merkezi planlama ile yerel kalkınmanın sağlanamayacağını idrak etmiş, özel sektörün dinamizmini ve yerel aktörlerin potansiyelini görmüştür.

Kalkınma ajanslarının kuruluşuyla birlikte, valilerimiz, ticaret ve sanayi odalarımız ve yerel yöneticilerimizin birlikte üstlenecekleri yönetim sorumluluğuyla, yerel potansiyeli harekete geçireceklerine inanıyoruz. Kalkınma ajansları uygulamasını görmenin daha etraflı bir değerlendirme yapmak açısından faydalı olacağını düşünmekle birlikte kanunla ve bölgesel kalkınma meselesi ilgili bazı önemli hususları dile getirmek istiyoruz:

Kalkınma ajansları ülkemizde bölgesel düzeyde idari yapılanmanın ve bölgesel düzeyde geliştirilmiş mekanizmaların olmadığı bir ortamda istatistikî olarak oluşturulan bölgelere göre kurulacaktır.

Bu niteliğiyle ajanslar başarılı olabilmek için bölgesel kalkınmanın il düzeyinde yapılanmış araç ve unsurlarıyla koordinasyonu etkin olarak yürütmek ve yerel aktörlerin sahiplenmesini sağlamak durumundadırlar.

Bölgesel kapasitenin ve sosyal sermayenin gelişmişliği kalkınma ajanslarının başarısı ile doğru orantılıdır. Elbette kalkınma ajansının da bu kapasitenin gelişimine katkısı olacaktır. Ancak bölgesel kapasitenin salt ajansın kurulması ve kaynak transferi ile sağlanamayacağı bilinmelidir. Yönetme ve karar alma becerisinin gelişmesi, hesap verme mekanizmalarının oluşması, ortak aklın ve sosyal sermayenin ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Bu kapasitenin oluşması için daha baştan mümkün olduğu ölçüde yerel aktörlerin bölgesel kalkınmanın planlanması, yönetilmesi ve izlenmesi faaliyetlerine katılımına imkân verecek bir anlayış güdülmelidir.

Bölgesel kalkınma çabasına yerel aktörlerin katılımı gerekliliğinin bir diğer boyutu da kamu reformudur. Ülkemizde son üç yılda Avrupa Birliği uyum sürecinin de etkisiyle hem mali anlamda hem de idari anlamda reform niteliğinde yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bölgesel kalkınma meselesi tartışılırken de Türkiye'nin içinde bulunduğu kamu reformu süreci mutlaka dikkate alınmak zorundadır.

Kamu reformu süreci bir yandan yerel yönetimlere yetki, sorumluluk ve kaynak devrederken diğer yandan karar alma ve uygulama sürecinde katılımı özendirmekte, hesap verme sorumluluğunu ve mekanizmalarını geliştirmeye çalışmaktadır.

Yeni yasalar çerçevesinde yerel yönetimlere katılımcı bir şekilde iktisadi faaliyetleri de içeren orta/uzun vadeli stratejik plan yapma yükümlülüğü getirilmiştir. Ulusal planlarla yerel planların uyumlaştırılması için en ideal düzey olan bölgesel düzey için geliştirilecek politikaların ve kalkınma ajansı uygulamasının bu yönüne dikkatle eğilmek gerekmektedir.

Kalkınma ajanslarının başarısında yerel sahiplenme kadar ulusal düzeyde sahiplenme de hayatidir. Kalkınma ajanslarının faaliyetleri salt DPT'nin uhdesindeymiş gibi görülmemeli merkezi kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliği ortamı sağlanmalıdır.

Bir tür ulusal kalkınma ajansı olarak da nitelendirebileceğimiz Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, bölgelerin kültür ve turizm potansiyelinin değerlendirilmesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı, yerel yönetim reformuyla ilgili uygulamaların bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşları ve kalkınma ajansları çalışmalarının bütünlüğü sağlanmalıdır.

Değerli katılımcılar,

İki gün boyunca burada, bölgesel kalkınma politikaları ve bunun için geliştirilen yönetim mekanizmaları ile ilgili dünya uygulamalarını ve Türkiye deneyimini paylaşacağız.

Bu konferansta tartışılanların, önümüzdeki sürece katkısının çok büyük olacağına gönülden inanıyorum.

Hepinize, sempozyuma sağlayacağımız katkılar için şimdiden teşekkür ediyor ve saygıyla selamlıyorum.

Faik Yavuz
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkan Yardımcısı